

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

29. TÝDEN (14.7.2025)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Národní centrum zemědělského
a potravinářského výzkumu

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách **CARC**: www.carc.cz. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

V závislosti na oblasti a intenzitě ochrany zůstává vysoké riziko poškození brukvovité zeleniny dřepčíky, krytonosci a zápředníčky. V některých porostech se nedaří redukovat kolonie mšice zelné. Končí přelet molic z řepek, začínají se líhnout dospělci ze zeleniny - porosty s pupárií zapravit do půdy ihned po sklizni. Pokračuje přilet trásněnek, ale již ne tak masově jako koncem června.

Brukvovitá zelenina - složení škůdců zůstává variabilní, v závislosti na intenzitě ochrany a lokalitě. Všude je hodně dřepčků r. *Phyllotreta* (až desítky/rostlinu), krytonosci od jednotlivců po skupinky více jak 10 ks, v některých porostech i velcí dřepčci olejkovi, kteří se mohou shlukovat obdobným způsobem jako krytonosci. Dospělců zápředníčka v lapácích dostatek, brzy bude nová vlna housenek. Ostatním housenkám počasí nesvědčí, v neošetřovaných porostech by mohli škodit bělásci. Výskyt molic zůstává většinou nízký, naopak mšice je letos více. Pokračuje kladení květilky. Trásněnek je zatím minimum, nejspíše je regulují postřiky proti ostatním škůdcům. Končí přelet z řepek, líhnou se dospělci z napadených porostů zeleniny.

Ostatní zelenina - zůstává vysoké riziko poškození cibule trásněnkami, intenzita přiletu závisí na lokalitě. Trásněnkový rok se projevuje i na listech řepy, kde jsou posátá místa stříbřitá s jednou či více nymfami trásněnek. Často se vyskytují společně se sviluškou chmelovou, která je na vzestupu. Na řepě je poměrně hojná, na celeru, kde též škodí, zatím svilušky minimum. Do feromonových lapáků naletuje na některých lokalitách vysoké množství makadlovky řepné, pokud se vyskytnou na řepě housenky, je třeba pravidelně zalévat, aby řepa housenkám urostla a neprokousaly se do bulvy. Listy řepy nebo špenátu mohou poškodit dřepčci - líhnou se brouci nové generace.

Rizikové: krytonosci, trásněnky, dřepčci, molice, mšice, květilka, mandelinka bramborová, zápředníček polní, makadlovka řepná, svilušky aj.

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- výskyt zůstává vysoký - až desítky/rostlinu.

Monitoring - do listů jsou vykousané drobné jamky, které splývají, v blízkosti jsou černí nebo světle pruhovaní dospělci několika druhů.

Ochrana - sítě proti hmyzu. Při vysokém výskytu a poškození listové plochy u nezakrytých výsadb ošetřit insekticidem.

Mšice zelná

- pokračuje přilet do porostů, zakládá kolonie, někde již početné - škodí. Predátorů je zatím nedostatek, občas mšicomar, ale nevýznamně.

Monitoring - prohlídka listů a srdéček, ve kterých se mohou ukrývat. Nepřímo lze sledovat podle přítomnosti slunéček, které se za mšicemi stěhují do porostů.

Ochrana - mšice již ukryté v hlávkách, v závislosti na velikosti listů volit kontaktní či systémové přípravky. Při nízkých počtech může být redukována predátory nebo ochranou proti dřepčíkům a dalším škůdcům.

Krytonosci

- přilet dospělců pokračuje, na rostlinách jednotlivě až po desítky jedinců, v závislosti na lokalitě a ochraně. Nálet bude pokračovat - lihnutí brouků je postupné.

Monitoring - počet dospělců se monitoruje prohlídkou/oklepem rostlin. Dospělci často ukryti v srdéčku.

Ochrana - sítě proti hmyzu; postřik se provádí proti dospělům, larvy v tomto období neškodí. Lapací rostliny - pokud nejsou sklizené rostliny napadeny molicí, která je krátce před líhnutím - ponechat na pozemku - tam se mohou hubit diamidy,

které kuli reziduím nelze použít krátce před sklizní.

Molice vlašovičnicková

- slábne hromadný přelet z řepky do zelenin, zdrojem se stanou porosty zelenin. Letos je molic méně, pokud se podaří udržet porosty čisté, bude i nižší škodlivost po celé léto.

Monitoring - bílí dospělci a vajíčka na spodní straně listů.

Ochrana - sítě proti hmyzu; ošetření proti dospělům před vykladením, dospělci jsou nejcitlivější k insekticidům, kombinovat pyretroidy + olej (aplikace brzy ráno za chladna).

Zápředníček polní

- škodlivost housenek v závislosti na lokalitě a ošetření, v některých porostech zůstává až několik housenek na rostlinu - hl. ukrytých v hlávkách pod listy, kam se nedostal insekticid. Škodlivost s různou intenzitou bude pokračovat nejspíše až do podzimu.

Monitoring - drobní dospělci poletují v porostech, sedají na listy rostlin, podle bílé kresby na hřbetě křídel se nedají splést s jiným druhem. V letošním roce jsou opět atraktivní feromony - možno využít k monitoringu. Zelené housenky vyžírají listy ze spodní strany, zpočátku zůstává neporušená horní pokožka listu. Ukrývají se též v hlávkách.

Ochrana - proti nejmladším housenkám při objevení prvních příznaků poškození. Na některých pozemcích vysoká parazitace, ale přilety z okolí jsou natolik vysoké, že parazitace zůstává pouze doplňkem ochrany.

Květilka zelná

- končí kladení druhé generace, ochlazení a vyšší vlhkost zvýší úspěšnost líhnutí.

Monitoring - bílá vajíčka ukrytá na styku rostliny s půdou, vylíhlé larvy ožírají kořeny a zavrtávají se dovnitř.

Ochrana - moření sadby, zakrytí sítí. Nemořené porosty - ochrana proti dospělcům před vykladením vajíček.

Motýli

- početnost zůstává nízká, škodlivé výskyty housenek nezjištěny, ale lokálně mohou škodit různé druhy na různých plodinách. Rizikové jsou bělásci, kteří mohou škodit na neošetřovaných plochách.

Monitoring - na různých částech hledat vajíčka a housenky. V závislosti na druhu jsou listy požrané, ukousané nebo svinuté.

Ochrana - proti nejmladším housenkám při objevení prvních příznaků poškození.

Třásněnky

- v cibuli vysoká početnost, v závislosti na ochraně, přilet pokračuje, lokálně pomohou srážky a ochlazení. Na brukvovité zelenině zatím nejsou.

Monitoring - dospělci jsou většinou ukryti mezi listy u báze, při vyšším výskytu nebo za teplého počasí je část jedinců i volně na

listech. Nymfy jsou světlé, nejčastěji ukryté mezi nahloučenými listy. Posátá místa jsou světlá, stříbrná, někdy s kupičkami tmavého trusu.

Ochrana - při začínajícím poškození listů sáním. Mladé nymfy jsou ukryté mezi nahloučenými listy, kde na ně přípravky nefungují. Účinnost postřiku závisí na kvalitě ošetření, je třeba seřadit postřikovač takovým způsobem, aby byla pokryta ideálně celá plocha listů, pokud zůstane mezi kapkami neošetřená plocha, přežije část třásněnek i spor hub, které se přemnoží a předčasně listy zničí.

Mandelinka bramborová - sledování ukončeno

- s různou intenzitou bude škodit až do léta.

Pokud si nevíte s určením rady, pošlete foto na email: kamil.holy@carc.cz, v rámci monitoringu pro zelináře je bezplatné poradenství a diagnostika škůdců.

Užitečné organismy

- užitečných organismů postupně přibývá, v cibuli žerou třásněnky larvy zlatooček a stuhatky, ale početnost je zanedbatelná. Vyskytují se slunéčka a parazitoidi západníčků i mšic.

Pupária molic s prosvítajícími páry očí - brzy se budou líhnout dospělci - zdroj molic pro okolní rostliny, zapravit do půdy co nejdříve po sklizni

Housenky zápředníčků stále škodí, vpravo kokon lumčika

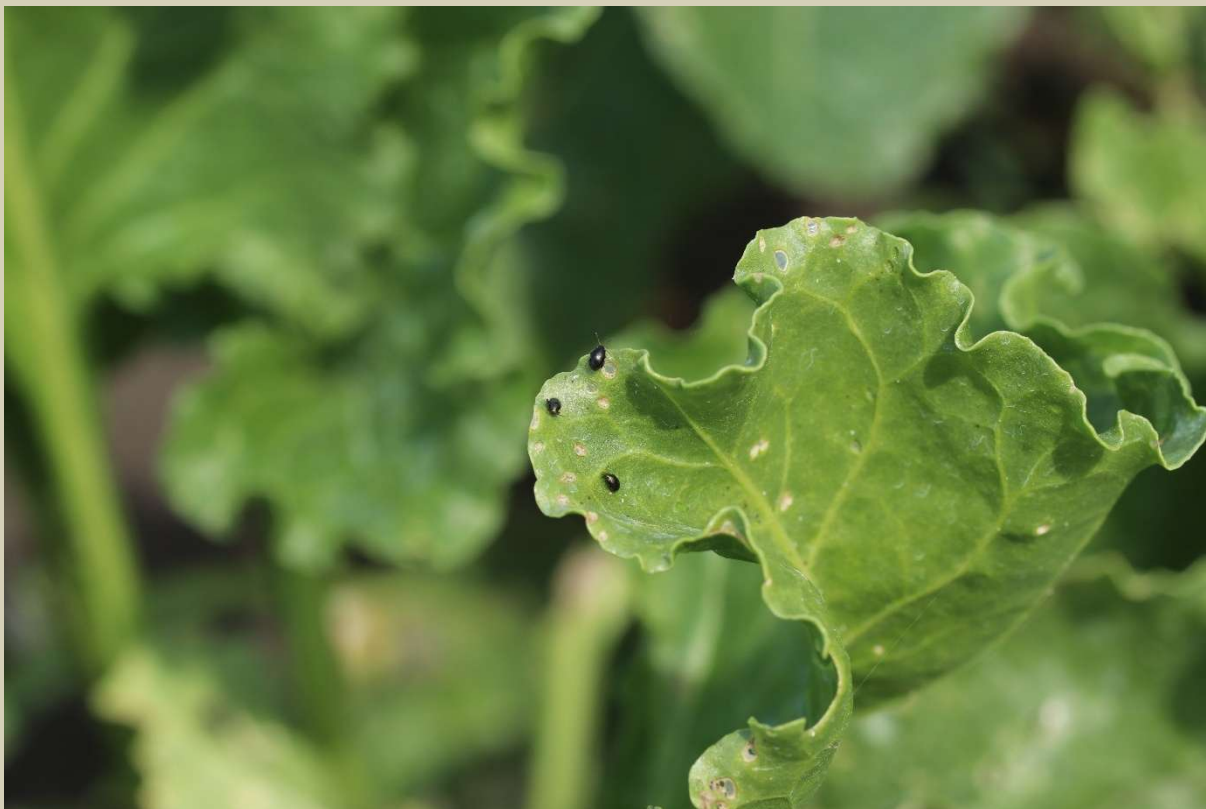
Pět drobných, nažloutlých kokonů lumčíka a jeden větší vlevo lumka = 6 zahubených housenek zápředníčka parazitoidy

Dřepčící a krytonosci mohou až desikovat listy

Sítě brání krytonoscům vniknout do porostu, tak alespoň vykusují listy zkrz oka v síti

Líhnou se brouci nové generace dřepčků, objevují se dírký na listech řepy - dřepčící škodící na řepě jsou z jiných rodů než ti na brukvovité zelenině, ta nepatří mezi jejich hostitelské rostliny - není dřepčík jako dřepčík

Dřepčící rodu *Phyllotreta* vypadají podobně jako dřepčící na řepě, odliší se podle živných rostlin

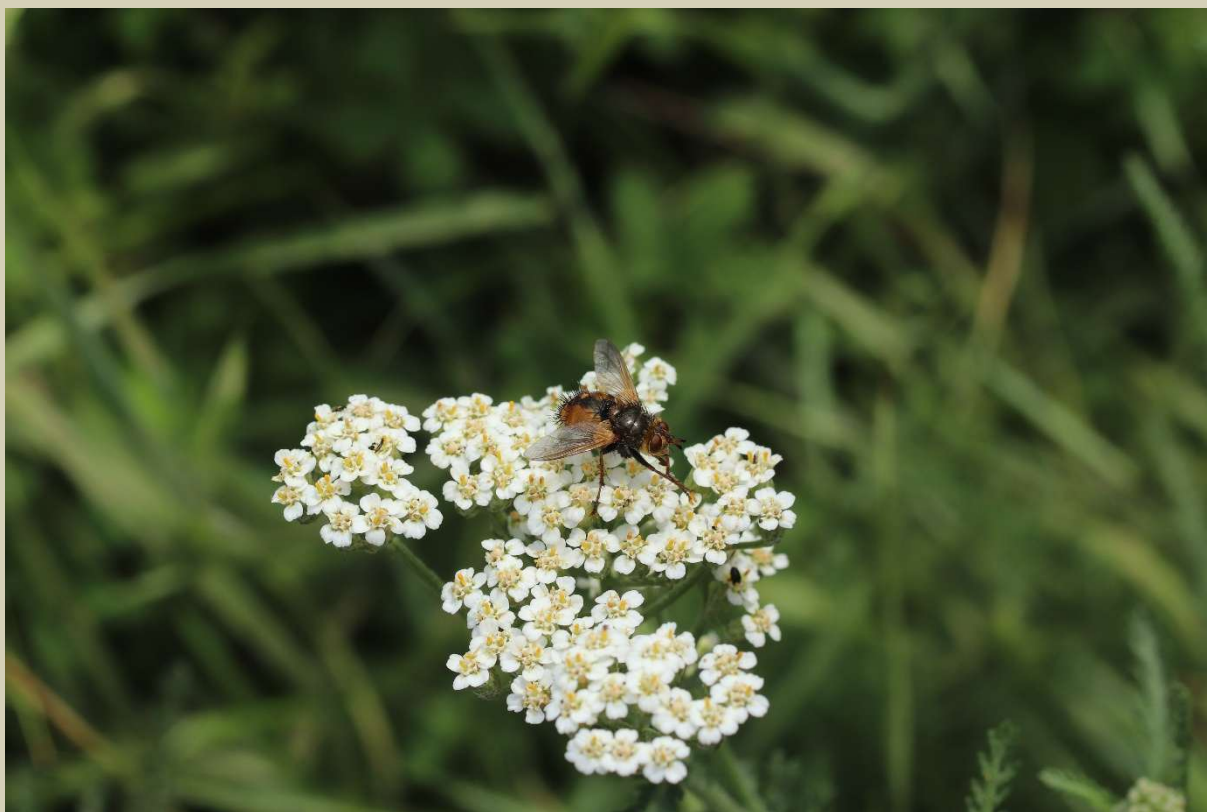
Zleva - kokon zlatoočky, oranžová škodlivá a bíle pruhovaná dravá třásněnka

Larva zlatoočky hledající třásněnky

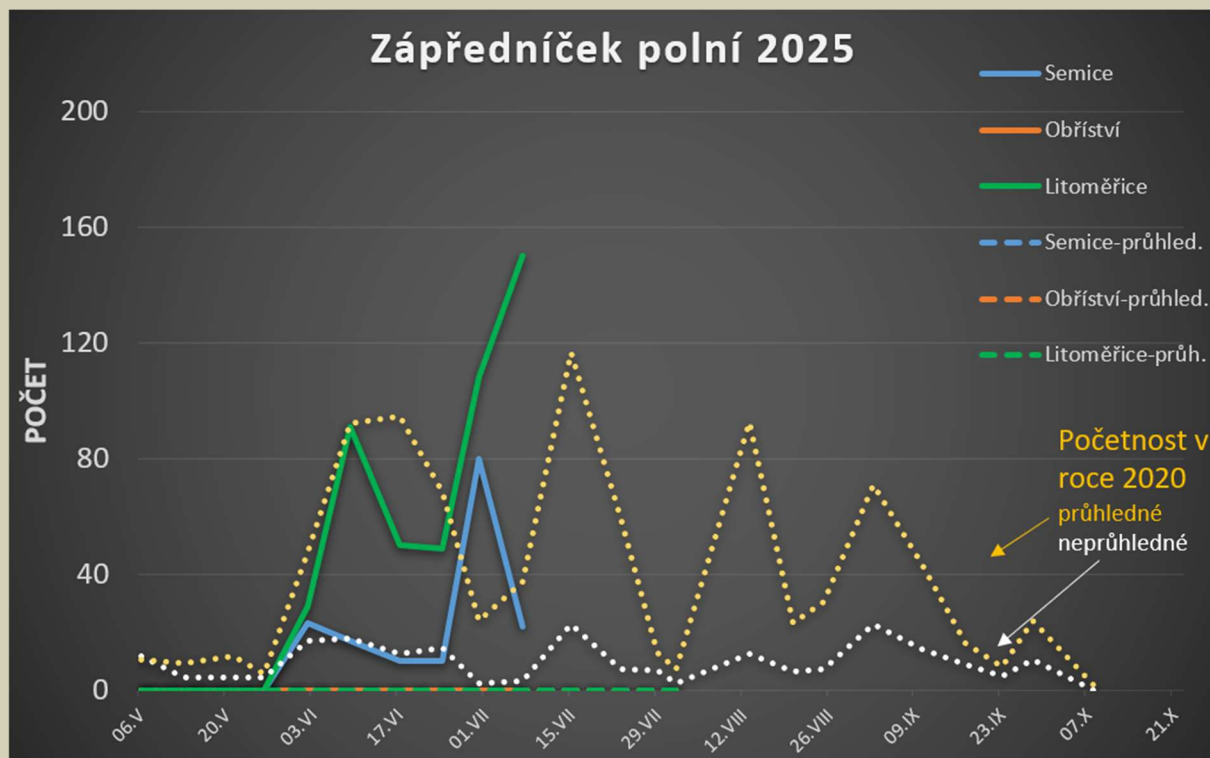

Dospělec dravé zlatoočky - těch je v porostech minimum, spíše najdete vajíčko na dlouhé stopce

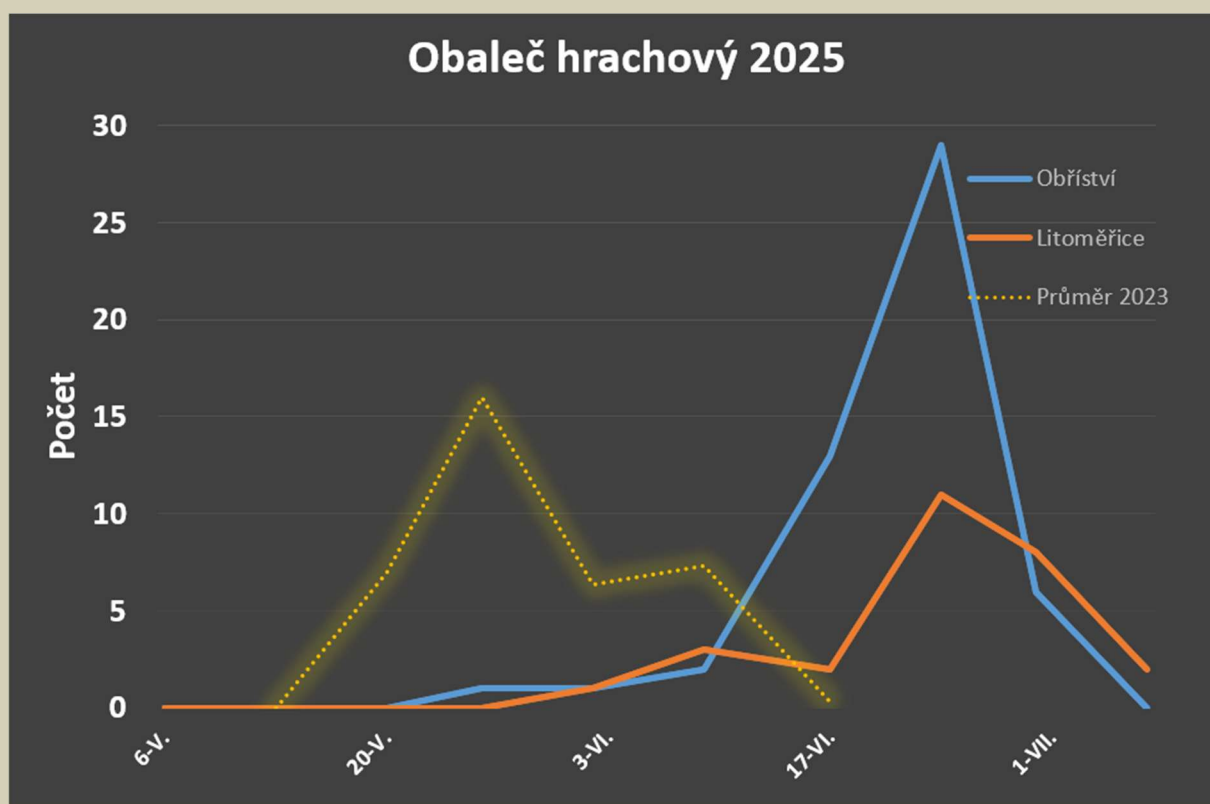

Pro nepřátele škůdců jsou důležité kvetoucí rostliny v okolí polí, poskytující potravu. Larvy kuklice na obrázku parazitují housenky velkých motýlů - můr apod.

Odchyty do feromonových lapáků

Početnost zápředníčka zůstává vysoká

Končí nálet obaleče do lapáků - sledování ukončeno